

Koskemattomassa metsässä

Työskennellessäni viime talvena pandemian vuoksi kotoa käsin kävin usein kävelyllä kotimme takana sijaitsevassa metsässä. Minulla oli työn alla tutkimusartikkelin hahmottelu naavoihin liittyen, osana lähimatkailun mahdollisuuksia pohtivaa tutkimushankettamme, ja päivittäiset kävelyt tarjosivat hyvän mahdollisuuden ”hengähtää” työstettävien ideoiden kanssa metsässä. Koska metsässä oli tavallista vähemmän lunta, en tarvinnut lumikenkiä vaan sain tehtyä metsään polun ja pidettyä sen auki jalkaisin.

Eräänä viikonloppuna olimme saaneet runsaasti uutta lunta ja kun taas suuntasin maanantaina lähimatkalle polulleni, minua olikin vastassa aivan koskematon metsä. Seurasin lumessa painautumana näkyvää polkua, polkien auki tuttua reittiäni – koittaen pysyä lumen alta hahmottuvilla askelmilla, jotta en uppoaisi syvälle pehmeään lumeen. Polkuni nousee vaaran laelle ja matkalla kohtaan hiihtoladun useaan otteeseen. Kaikkinsa ylitän ladun kuusi kertaa matkalla vaaran laelle, sillä latuverkoston on laajennettu ja metsää kaadettu sen tieltä. Tuona maanantaina latukone oli jo ajanut reittinsä ja koitin olla jättämättä kuoppia vielä hie- man pehmeälle ladulle. Kun pääsin vaaran laelle, koskematon metsä vaihtuikin lumikenkääilijöiden, retkihihtäjien ja jänisten jälkien luomaan kudelman. Viikonloppuna kävijöitä oli ollut runsaasti.

Kävelyideni aikana havahduin näkemään lähimetsämme naavojen runsauden. Naavat eivät kuulu- neetkaan enää vain muualta kokoamiini kenttä- muistiinpanoihin, vaan tulivat seuraksi arkisiin hengähdyshetkiin. Ne pilkkottivat ystävällisesti lumikerrosten alta ja toivat taukoihin sekä iloa että huolta. Ilmeisesti naavat kaipaavat valoa ja siinä mielessä puiden kaataminen latuverkoston tieltä ja metsän avartuminen voivat saada naavoilta hyväksynnän, mutta toisaalta naavat ovat vanhojen metsien laji. Kävelyjäni alkoivatkin rytmittää pohdinnat siitä, miten paljon naavat kärsivät metsän pirstaloitumisesta. Tuleeko niiden määrä vähene- mään – tai muuttuvatko ne kärsivän näköiseksi,

kuten Suomen Luonnon Toimitukselta-blogissa varoitettiin 17.3.2017.

Metsän koskemattomuus avautuu moneen suun- taan. Se voi näyttäytyä metsän vanhuutena, pit- känä roikkuvina naavoina. Koskemattomuus voi olla auringonpaistetta pehmeällä, jäljistä puhtaalla hangella. Se voi olla tuntemus puhtaasta ilmasta ja ilmansaasteiden puuttumisesta. Koskemattomuus voi olla myös rauhaa ja tilaa kulkea – mutta myös yksinäisyyttä.

Lapin yliopiston Taiteiden tiedekunnan toteutta- massa Metsän ekosysteemipalvelut luovien alojen kestäväenä potentiaalina -hankkeessa on haluttu luo- da sellaisia palvelukonseptien aihioita, jotka mah- dollistaisivat metsän moneen suuntaan avautuvan ”koskemattomuuden” vaalimisen. Palveluaihioissa pysähdytään tarkkailemaan puita läheltä, asetutaan metsän suojaan, herkistytään metsän tarjoamille ihmisille kokemuksille ja annetaan metsän herä- tellä luovuutta kaikenikäisissä kulkijoissa.

Kulkiessani viime talvena polullani ja ihaillessa- ni tuoreen lumen luomaa koskematonta metsää heräsin pohtimaan, miltä tuntuu lähimetsä ilman ihmistä. Näinä aikoina en ehkä kuitenkaan toivo metsältä sellaista koskemattomuutta – ihmisen täy- dellistä puuttumista, vaikka se olisikin luonnon hy- vinvoinnin kannalta järkevää. Aivan kuten käsillä olevan julkaisun palveluaihioitkin osoittavat, toivon lähimetsän kutsuvan lapsia leikkiin – kehittämään mielikuvitusta ja herättämään luontosuhdetta. Lähimetsässä voi tasata verenpainetta, rauhoittaa kiireistä mieltä ja löytää turvallisen taustan sosi- aalisille suhteille. Lähimetsässä voi parantaa myös vastustuskykyä. Ennen kaikkea kuitenkin toivon, että lähimetsässä voi havahtua pohtimaan koske- mattomuuden ideaa ja mahdollisuuksia kestävämpiin tapoihin matkailuun ilmastokriisin aikakaudella.

Rovaniemellä 15.3.2022

Outi Rantala

professori, arktinen vastuullinen matkailu